

MALINA

Proizvodnja i značenje kulture

Uzgoj maline proširen je gotovo u cijelom svijetu. Najveći proizvođač malina su SAD, a zatim slijede Zapadna Njemačka, Engleska, Jugoslavija, Poljska, Mađarska i Kanada.

U Jugoslaviji se malina najveće uzgaja oko Valjeva i Čačka. Naša zemlja niti izdaleka nije iskoristila povoljne ekološke uvjete za uzgoj malina. Zbog velike potražnje i odlične kvalitete naših malina na stranim tržištima treba što prije unaprijediti i proširiti proizvodnju. Od današnje ukupne proizvodnje 3/4 se izveze u inozemstvo, a od toga oko 90% na konvertibilno područje.

Malina je vrlo prikladna za uzgoj na malim posjedima, gdje se može bolje zaposliti radna snaga i gdje se berba lakše i na vrijeme otvori. Osim toga, to je u skladu s općim društvenim potrebama, koje moraju voditi računa o racionalnom korištenju pomoskopskih potencijala i o komparativnim prednostima pojedinih područja. Time se jača privredna moć regije i rješavaju problem nezaposlenosti te živnog standarda poljoprivrednog stanovništva. Uzgoj i proizvodnju malina treba je organizirati na većim površinama društvenih gospodarstava nego na malim posjedima u kooperaciji s društvenim nosiocem proizvodnje.

Uzgoj malina na malim posjedima može danas imati osobito značenje.

Plodovi plemenite maline vrlo su cijenjeni i traženo voće. Oni sadrže šećere, organske kiseline, pektinske tvari, taninske tvari, mineralne tvari, vitamine, aromatske tvari, boje itd.

Sule za proizvodnju glasovitog soka ugodne arome i za razne druge preradbe.

Izbor i uređenje proizvodnog prostora

Uzgoj maline proširen je daleko na sjever Evrope, gdje pod snijegom ona podnese do -35°C . Inače izdanci maline bez snijega podnose temperaturu od -18 do -26°C , što ovisi o otpornosti pojedine sorte, a također i o vremenu trajanja

niskih temperatura. Zanimljivo je istaći da je prema niskim temperaturama osobito osjetljiva korijenova mreža. Ukoliko nema snježnog pokrivača, korijen maline paze uz temperaturu od -12°C ili uz -14°C . Tako niska temperatura može se pojaviti u površinskom sloju tla, a malina vrlo plitko raspoređuje korijenovu mrežu. Proletno kolebanje temperatura od $+6$ do -7°C može proizročiti teške povrede na izdancima. Stoga treba izbjegavati položaje gdje su takve temperaturne promjene moguće.

Treba istaći da u maline vrlo rjeđo paze cvatovi i mladice, jer ova voćka cvjeta kasno (u mjesecu svibnju) kada se gotovo više ne pojavljuju proletni mrazovi. Dakle, važno je voditi računa o temperaturama u periodu zimskog mirovanja, o snježnom pokrivaču i proletnom kolebanju temperatura.

Za uzgoj malina potrebna je ukupna godišnja količina oborina od barem 800 mm, kao i izvjesnost da od toga barem 50% padne u toku vegetacije i da je taj redoslijed ravnomjerno raspoređen za vrijeme rasta mladica i plodova. Naime, malina je vrlo osjetljiva na sušu, jer ima velike zahtjeve prema vlazi, a plitko raspoređuje korijenovu mrežu u tlu, pa ne može koristiti rezerve vlage iz veće dubine. Ukoliko se javi suša, tada se osjetno smanjuje priroda i kvaliteta plodova. Osim toga, korijen slabije raste, pa uslijed toga zaostaje u rasu i nadzemni dio. S time u vezi ne razvije se dovoljno snažnih izdanaka za narednu godinu.

Malina je dosta osjetljiva prema vjetrovima, pa je treba zaštititi ugrađnjom zaklona ili sadnjom vjetrozaštitnih posaveva. Najbolje je za malinu odabrati položaje zaštićene od jakih olujnih, hladnih i suhih vjetrova. Često se događa da na neprikladnim položajima jaki olujni vjetrovi polome izdanke i druge rodne ogranke pred berbu.

Nasuprot tome, blagi povjetarac je koristan jer utiče na smanjenje napada gljivičnih bolesti.

Malina zahtijeva dosta svjetla i vlage, pa slabo podnosi jače zasjenjivanje. Stoga ne treba niti pomišljati na uzgoj u obliku međukulture s ostalim vrstama voćaka.

Za uzgoj malina su vrlo prikladna dobro rastresita, humusom bogata, slabo kisela tla. Ako se malina uzgaja na višim položajima u brdsko-planinskim područjima, gdje pada više kiše i gdje je veća relativna vlaga zraka, tada joj odgovaraju i plića tla, jer plitko raspoređuje korijenje. Međutim, ako raspored oborina tijekom vegetacije nije povoljan, tada su joj povoljnija dublja, dobro drenirana tla na rastresitim supstratima. Važno je da tlo dobro gospodari vodom i da su u tlu uravnoteženi uzlazni i silazni tokovi. To znači da se u slučaju vrlo vode, postupno ocjeđuje voda u dublje slojeve, a u slučaju suše da se više kapilarnim usponom prema površini.

Malina nikako ne podnosi zbita glinena tla, koja sadrže puno koloidne gline, jer takva tla u trieku ljetne suše raspucavaju pa dolazi do kidanja korijenja, a u trieku kišnog razdoblja bubre, pa se istiskuje zrak tako da makro- i mikropore (velike i male pore) popunjava voda. Uslijed nedostatka zraka, a naročito potrebne količine kisika, dolazi do ugušenja korijenja.

ušljed potamnije...
učestale pojave žutice na karbonatnim tlima dolazi...
se smanjuje fotosinteza, bujnost i rodnost malina.

Izbor sorte

Između velikog broja sorti malina preporučuju se u nas za uzgoj slijedeće

I. SORTE ZA PROIZVODNE NASADE

A. Vodeće sorte

1. *Podgorina*
2. *Gradina*
3. *Willamet (Vilamet)*
4. *Malling Exploit (Maling exploit)*

B. Sorte lokalnog značenja

1. *Malling Promise (Maling promis)*
2. *Loyd George (Lojd Dord)*

C. Perspektivne sorte

1. *Hilton*
2. *September (Rujan)*

Podgorina

PODGORINA je nova sorta dobivena u Institutu za voćarstvo u Čačku. Jednorođni izdanci su čvrsti i trnoviti. Rodni postrani izboji se razvijaju uzduž čitavih izdanaka. Oni počinju vegetaciju nešto malo iza sorte *Malling exploit*. Sorta rasta vrlo obilno. Jednorodna je. Dozrijeva u isto vrijeme kada i *Malling exploit*.

Plod je vrlo velik (prosječna masa iznosi 4,56 g) zarubljeno stožastog oblika, čvrst, dosta bogat topivim tvarima (9,6%), a sadrži 5,2% ukupnih šećera i 1,3% ukupne kiseline. Meso ploda je intenzivno crveno, vrlo dobra okusa i ugodne arome. Plodovi su prikladni za potrošnju u svježem stanju, pripremu sokova i smržavanje. Prema dosadašnjem iskustvu u okolici Valjeva i Čačka sorta ima veliku gospodarsku vrijednost pa je treba širiti u uzgoju.

